

Çocuklara Yönelik Sosyal Medya Yasağı Nasıl Uygulanabilir?

BBC Türkçe'nin 1 Mayıs 2026'da güncellediği haberine göre Türkiye'de kabul edilen düzenleme, 15 yaşından küçük çocukların sosyal medyaya erişimine sınırlamalar getiriyor. Platformların yaş doğrulama sistemleri kurması, çocukların gelişimine uygun olmayan içeriklere erişimi engellemesi ve 15 yaş üzerindeki kullanıcılara yaşlarına göre ayrıştırılmış hizmetler sunması öngörülüyor. Düzenlemenin amacı, çocukları dijital ortamdaki zararlı içeriklerden, ihmal ve istismar risklerinden korumak. Ancak çocuk güvenliğini artırmayı hedefleyen böyle bir sistemin nasıl uygulanacağı, özgürlük, mahremiyet ve bilgiye erişim tartışmalarını da beraberinde getiriyor.

Eğitim sosyoloğu Prof. Dr. Selman Tunay Kamer, düzenlemenin yalnızca bir yasak değil, koruma mekanizması olarak değerlendirilmesi gerektiğini savunuyor. Ergenlik döneminde risk alma ve karar verme süreçleri henüz gelişmeye devam ettiği için yaş sınırlarının bilimsel gerekçeleri bulunduğunu belirtiyor. Kamer'e göre düzenlemenin başarısı büyük ölçüde sosyal medya şirketlerinin sorumluluk almasına bağlı. Yaş doğrulama ve içerik filtreleme araçları kurulsun bile bunların gerçekten uygulanması ve denetlenmesi gerekir. Ayrıca dijital güvenliğin bütün sorumluluğunu ebeveynlere bırakmak doğru değildir; aileler, platformlar ve kamu kurumları birlikte hareket etmelidir.

Siber haklar alanında çalışan hukukçu Prof. Dr. Yaman Akdeniz ise uygulamanın kapsamına ilişkin ciddi kaygılar taşıyor. Yaş doğrulamanın e-Devlet üzerinden yapılması, tüm kullanıcıların kimlik bilgilerinin sosyal medya hesaplarıyla eşleştirilmesi anlamına gelebilir. Kişiler takma ad kullansa bile kimlik numarası vermek zorunda kalırsa çevrim içi anonimlik zayıflayabilir. Akdeniz, çocukları korumak amacıyla oluşturulan bir sistemin zamanla başka dijital hizmetleri denetlemek için kullanılabileceğini belirtiyor. Başlangıçtaki amacın giderek genişlemesi "işlev kayması" olarak adlandırılıyor.

Bir başka tartışma konusu, sosyal medya ile eğitim ve bilgi platformları arasındaki sınırdır. YouTube ve Pinterest gibi siteler eğlence amacıyla kullanılabildiği gibi ders anlatımları, belgeseller ve öğretici içerikler de sunar. Geniş bir yasak bu platformlara erişimi de kısıtlarsa çocukların bilgi edinme hakkı zarar görebilir. Bu nedenle hangi hizmetlerin yasak kapsamında olacağı, yaşın nasıl doğrulanacağı ve toplanan kişisel verilerin nasıl korunacağı açık biçimde belirlenmelidir. Çocuk güvenliği için getirilen önlemlerin, bütün kullanıcıları sürekli kimlik göstermeye zorlayan geniş bir gözetim sistemine dönüşmemesi gerekir.

Türkiye bu konuda tek örnek değildir. Çocuklara yönelik sosyal medya yasağını ilk uygulayan ülke Avustralya oldu. Aralık 2025'te yürürlüğe giren düzenlemeyle 16 yaşından küçüklerin TikTok, Instagram, Snapchat, X ve Facebook gibi platformlara erişimi sınırlandırıldı. WhatsApp, Google Classroom ve YouTube Kids gibi bazı hizmetler kapsam dışında bırakıldı. Kurallara uyma sorumluluğu platformlara verildi ve ihlal durumunda yüksek para cezaları öngörüldü. Avrupa Parlamentosu da Avrupa Birliği genelinde sosyal medya, video paylaşım platformları ve yapay zekâ uygulamaları için 16 yaş sınırını destekleyen bir karar aldı.

Ancak Avustralya deneyimi, yasa çıkarmanın tek başına yeterli olmadığını gösteriyor. 12-15 yaş aralığındaki 1050 çocukla yapılan bir araştırmada, yasa öncesinde hesabı bulunan çocukların yüzde 61'inin en az bir sosyal medya hesabına erişmeyi sürdürdüğü belirlendi. Molly Rose Foundation, bu sonucun yasağın kesin bir güvenlik duvarı oluşturmadığını gösterdiğini ve ebeveynlerde yanlış bir güven duygusu yaratabileceğini söyledi. Yaş doğrulama sektörünü temsil eden kuruluşlar ise sorunun teknolojik yetersizlikten değil, platformların mevcut araçları etkili biçimde kullanmamasından kaynaklandığını savunuyor.

Avustralya'daki çevrim içi güvenlik düzenleyicisi, büyük sosyal medya şirketlerini yasa ihlali şüphesiyle incelemeye aldı. İlk ayda milyonlarca hesabın kısıtlandığı veya kaldırıldığı açıklansa da denetim raporlarında bazı platformların yaş belirleme ve bildirim süreçlerinde zayıf uygulamalar kullandığı belirtildi. Bu tablo, başarıyı yalnızca kapatılan hesap sayısı ile ölçmenin yanıltıcı olabileceğini gösteriyor. Çocuklar yeni hesaplar açabiliyor, yaşlarını farklı gösterebiliyor veya başka kişilerin hesaplarını kullanabiliyorsa düzenleme görünürde güçlü, uygulamada ise kolayca aşılabılır hâle gelir.

Sonuç olarak çocukları sosyal medyanın zararlarından korumak gerekli olsa da etkili çözüm yalnızca bir yaş sınırı koymak değildir. Güvenilir ve mahremiyeti koruyan yaş doğrulama yöntemleri, platformlara yönelik bağımsız denetim, açık yaptırımlar, dijital okuryazarlık eğitimi ve ailelerle çocuklar arasındaki sağlıklı iletişim birlikte yürütülmelidir. Aynı zamanda çocukların eğitim içeriklerine ulaşması ve bütün kullanıcıların kişisel verilerinin korunması gözetilmelidir. Bir sosyal medya yasağının başarısı, ne kadar sert görüldüğünden çok; uygulanabilir, ölçülebilir, şeffaf ve temel haklarla dengeli olup olmadığına bağlıdır.

Kaynak: Burak Abatay, "Çocuklara Yönelik Sosyal Medya Yasağı Nasıl Uygulanabilir?", BBC News Türkçe, 24 Nisan 2026; güncelleme: 1 Mayıs 2026. IGCSE çalışması için kısaltılmış ve düzenlenmiştir. [Özgün metne ulaşmak için tıklayınız.](#)